EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 16.12.2008
SEK(2008) 3048

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT,

mis on lisatud dokumendile:

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

„Ajakohastatud strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal“

Mõjuhinnangu kokkuvõte

{KOM(2008) 865 lõplik}
{SEK(2008) 3047}

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT,

AJAKOHASTATUD STRATEEGILINE RAAMISTIK ÜLEEUROOPALISEKS KOOSTÖÖKS HARIDUSE JA KOOLITUSE ALAL: MÕJUHINNANGU KOKKUVÕTE

Käesolev mõjuhinnang on lisatud komisjoni teatisele ajakohastatud strateegilise raamistiku kohta üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal. Oma mõtteavaldustes, mida toetas ka 2008. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu, kutsus haridusnõukogu komisjoni üles esitama vastavasisulist ettepanekut.

Haridus ja koolitus on Lissaboni strateegias otsustav tegur ning selle avatud koordinatsioonimeetod (tööprogramm „Haridus ja koolitus 2010“) on andnud konkreetseid tulemusi, suurendanud riikide osalust üleeuroopalises koostöös ning ka kasu, mida nad sellest saavad, ja vähendanud tõkkeid kodanike liikuvuse ja elukestva õppe teelt. Riiklike süsteemide peamised probleemid ja kitsaskohad on siiski püsima jäänud, nagu on näidatud nõukogu ja komisjoni 2008. aasta ühisaruandes tööprogrammi rakendamise kohta[1], ning praeguse avatud koordinatsioonimeetodi põhjal kokku lepitud viie sihttaseme saavutamiseks tehtud edusammud on olnud ebapiisavad. Need tulemused ning liikmesriikide ja Euroopa huvirühmade organisatsioonidega käesoleva mõjuhindamise raames peetud konsultatsioonide tagasiside on näidanud, et on vaja parandada riiklikku rakendamist ja seega avatud koordinatsioonimeetodi mõju riiklikele süsteemidele, tagades suurema tähelepanu pööramise lähiaja prioriteetidele, suurema poliitilise pühendumuse ja nähtavuse, huvirühmade parema kaasamise, tulemuslikuma vastastikuse õppe ning elukestva õppe parema koordineerimise haridus- ja koolitussektori kõikides osades.

Mis aga puudutab haridus- ja koolitussüsteemide ees seisvaid tulevasi väljakutseid, siis on Lissaboni strateegias esile tõstetud poliitilised väljakutsed – teadmistepõhine majandus, demograafilised muutused ja globaliseerumine – jäänud püsima. Lisaks on esile kerkinud sellised teemad nagu migratsioon ja jätkusuutlikkus. Valitseb tõsine oht, et oskuste nõudluse ja pakkumise vahel tekib lõhe, kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid jääb puudu ja väheste oskustega töötajate kvalifikatsioon on ebapiisav. Seega on hädavajalik täiendada töötajaskonna ja tõrjutusohus olevate elanikkonnarühmade oskusi. Majanduslikud tõendid kinnitavad, et majandusele, ühiskonnale ja üksikisikule toovad haridusse ja koolitusse tehtavad investeeringud märkimisväärset kasu tööalase konkurentsivõime, teadmiste ja innovatsiooni, sotsiaalse kaasatuse ja kodakondsuse näol, sealhulgas kuritegevuse vähenemise ja parema tervise näol.

Riikide, sotsiaalpartnerite ja huvirühmadega praeguse haridus- ja koolitusalase avatud koordinatsioonimeetodi tulemuste üle peetud ulatusliku konsultatsiooni tulemus on olnud üldjoontes positiivne. Üldised probleemid ja eesmärgid, mida avatud koordinatsioonimeetod puudutab, on jäänud samaks. Siiski soovitavad riigid teha kohandusi töömeetodites, et teravdada nende fookust ja tõsta tulemuslikkust.

Eespool nimetatud probleemide põhjal on üleeuroopalise haridus- ja koolitusalase koostöö ajakohastatud strateegilise raamistiku jaoks kindlaks määratud kolm eesmärki: üldise oskuste taseme tõstmine (pikemas perspektiivis), riikide toetamine haridus- ja koolitusreformides

[1] Nõukogu ja komisjoni 2008. aasta ühine arenguaruanne tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010" rakendamise kohta — "Elukestva õppimise panus teadmiste, loovuse ja innovatsiooni heaks" (veebruar 2008), ELT C 86/1, 5.4.2008.

(keskpikas perspektiivis) ning konkreetsete probleemide lahendamine, et parandada avatud koordinatsioonimeetodi tulemuslikkust ja mõju, eeskätt parema raskuskeskme, poliitilise pühendumuse ja nähtavuse, huvirühmade kaasamise, vastastikuse õppe ja horisontaalse koordineerimise kaudu kõikides haridus- ja koolitussektorites (lühemas perspektiivis).

Kaalumisele võeti neli võimalikku tegevusvarianti: jätkata tööd Lissaboni strateegia põhjal ilma konkreetse haridus- ja koolitusalase avatud koordinatsioonimeetodita, säilitada *status quo* (s.o jätkata tööprogrammiga „Haridus ja koolitus 2010“ selle praegusel kujul), ajakohastatud strateegiline raamistik ning ulatuslikum ja sügavam avatud koordinatsioonimeetod. Kõik need võimalused nõuavad riikidelt erinevat pühendumust ja erinevat töökoormust koostöötegevuse osas, kuid kõik vastavad subsidiaarsuse põhimõttele ja on proportsionaalsed hariduse ja koolituse ees seisvate olulisemate probleemide suhtes Lissaboni strateegia ja uuendatud sotsiaalmeetmete kava laiemas kontekstis.

Avatud koordinatsioonimeetodi mõju riiklikule poliitika kujundamisele ja poliitika lähendamisele on kõigi nelja variandi puhul raske hinnata. Eelkõige on raske näidata käegakatsutavaid tõendeid kvantifitseeritud tulemustena, mis näitaksid põhjuslikku seost avatud koordinatsioonimeetodi ja riikliku poliitika tulemuste vahel (nt seoses oskuste taseme tõusuga, mida mõõdetakse sihttasemete suhtes tehtud edusammudena). Kvalitatiivselt kinnitavad aga senised kogemused ja konsultatsiooni tulemused, et liikmesriigid ja huvirühmad on selgelt seisukohal, et praegune avatud koordinatsioonimeetod aitab kaasa riikliku poliitika väljatöötamisele, kuid on valdkondi, mis vajavad parandamist. Selle tulemuslikkuse suurendamine kas ajakohastatud strateegilise raamistiku või ulatuslikuma ja sügavama avatud koordinatsioonimeetodi kaudu (variandid 3 ja 4) suurendaks seega tõenäoliselt selle üldist mõju riiklike süsteemide reformimisele ja aitaks seeläbi kaasa Lissaboni tegevuskava ja uue sotsiaalmeetmete kava eesmärkide täitmisele.

Kuigi kõigil variantidel on omad eelised, vastab ainult ajakohastatud strateegilise raamistiku väljatöötamine (variant 3) avatud koordinatsioonimeetodi vajadusele avaldada suuremat mõju riiklikele haridus- ja koolitussüsteemide reformidele ning muutuda tulemuslikumaks koostöö- ja poliitika väljatöötamise vahendiks. See võimaldab määrata kindlaks poliitilised eesmärgid, mis on suunatud kõigile kitsaskohtadele, mida liikmesriigid ja huvirühmad on esile tõstnud, ning samas reageerida muudatuste vajadusele avatud koordinatsioonimeetodi raames kasutatud töömeetodite osas. Ühtlasi on see variant ka teostatav.

Mehhanismid selle mõju jälgimiseks ja hindamiseks, mida hariduse ja koolituse avatud koordinatsioonimeetod avaldab riikliku poliitika väljatöötamisele, poliitika lähendamisele ja tegevuse tulemustele, on juba olemas iga kahe aasta järel esitatavate arenguaruannete ning igal aastal näitajate ja sihttasemete kohta esitatavate aruannete näol. Nende tulemuslikkus suureneks, kui ühisaruannetes pandaks rohkem rõhku temaatilistele prioriteetidele, lisataks neisse riikide aruanded, parandataks liikmesriikidelt avatud koordinatsioonimeetodi toimimise kohta saadavat tagasisidet ja kaasataks tihedamalt huvirühmi.